

Sygn. akt VIII Ns 981/16

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2017 roku

Sąd Rejonowy w W. (...) VIII Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Pajęcznie w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Beata Witkowska

Protokolant: sekretarka Anna Włodarczyk

po rozpoznaniu w dniu (...) roku w Pajęcznie

na rozprawie

sprawy z wniosku B. G.

z udziałem J. G. (1), K. G. i M. G.

o stwierdzenie nabycia spadku

postanawia:

1 stwierdzić, że spadek po W. G. (1) z domu T., córce P. i J., zmarłej dnia (...) roku w P., ostatnim miejscu stałego pobytu na podstawie testamentu notarialnego, sporządzonego w dniu (...) roku przed J. K., notariuszem w C. w formie aktu notarialnego repertorium A nr (...), otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w W. (...) dnia (...) roku nabyły dzieci spadkodawczyni B. G., córka J. i W. i J. G. (1), syn J. i W. po 1/2 (jednej drugiej) części całości spadku każde z nich;

2 stwierdzić, że spadek po J. G. (2), synu A. i M., zmarłym dnia (...) roku w R., którego ostatnim miejscem stałego pobytu było P. na podstawie testamentu notarialnego, sporządzonego w dniu (...) roku przed J. K., notariuszem w C. w formie aktu notarialnego repertorium A nr (...), otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w W. (...) dnia (...) roku nabyły dzieci spadkodawczyni B. G., córka J. i W. i J. G. (1), syn J. i W. po 1/2 (jednej drugiej) części całości spadku każde z nich;

3 stwierdzić, że wnioskodawczyni i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie w kwotach dotychczas wydatkowanych.

SSR Beata Witkowska

Sygn. akt VIII Ns 981/16

UZASADNIENIE

postanowienia Sądu Rejonowego w W. (...)

z dnia 25 kwietnia 2017 roku

Wnioskodawczyni B. G. we wniosku, złożonym w tutejszym Sądzie w dniu 28 listopada 2016 roku, domagała się stwierdzenia nabycia spadku po zmarłych rodzicach W. G. (2) i J. G. (2) na podstawie ustawy. W uzasadnieniu wniosku wskazała, iż spadkodawcy byli małżeństwem, jako spadkobierców ustawowych pozostawili po sobie jedynie dzieci: wnioskodawczynię B. G., uczestników postępowania J. G. (3) i K. G. oraz wnuczkę M. G.. Wskazała, iż spadkodawcy nie pozostawili testamentów, nikt ze spadkobierców nie składał oświadczeń o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku ani nie zrzekał się dziedziczenia. Podała nadto, iż w skład spadku nie wchodzi gospodarstwo rolne, zaś stanowiące

własność spadkodawców nieruchomości jeszcze za życia spadkodawców prawdopodobnie zostały sprzedane oraz w części darowane dzieciom J. G. (1) i K. G..

Wnioskodawczyni w toku postępowania wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po spadkodawcach na podstawie notarialnych z dnia (...) roku.

Uczestniczka postępowania K. G. w imieniu własnym oraz jako pełnomocnik J. G. (1) przyłączyła się do wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po W. G. (2) i J. G. (2) na podstawie testamentów z dnia (...) roku.

Uczestniczka postępowania M. G. nie sprzeciwiła się wnioskowi.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. G. (1) z domu T., córka P. i J., zmarła w dniu (...) roku w P., ostatnim miejscu stałego pobytu. W. G. (2) w chwili śmierci pozostawała w związku małżeńskim z J. G. (2). Między małżonkami nie orzeczono rozvodu ani separacji.

W. G. (2) posiadała czworo dzieci: B. G., J. G. (1), K. G. oraz R. G., który zmarł przed spadkodawczynią w dniu (...) roku. Innych dzieci spadkodawczyni nie posiadała, w tym pozamałżeńskich ani przysposobionych. Syn spadkodawczyni R. G. pozostawił po sobie jedyne dziecko: M. G.. Żaden ze spadkobierców nie składał oświadczenia o odrzuceniu spadku, nie zrzekał się dziedziczenia ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

J. G. (2), syn A. i M., zmarł w dniu (...) roku w R.. Jego ostatnim miejscem stałego pobytu było P.. J. G. (2) zmarł jako wdowiec, po śmierci W. G. (2) nie zawierał ponownego związku małżeńskiego. J. G. (2) posiadał czworo dzieci: B. G., J. G. (1), K. G. oraz R. G., który zmarł przed spadkodawcą w dniu (...) roku. Innych dzieci spadkodawca nie posiadał, w tym pozamałżeńskich ani przysposobionych. Syn spadkodawcy R. G. pozostawił po sobie jedyne dziecko: M. G.. Żaden ze spadkobierców zmarłego nie składał oświadczenia o odrzuceniu spadku, nie zrzekał się dziedziczenia ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

Jest to pierwsze postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po W. G. (2) i J. G. (2). Akt poświadczenia dziedziczenia po W. G. (2) i J. G. (2) nie został sporządzony.

/dowód: odpis skrócony aktu zgonu W. G. (2) k. 4, odpis skrócony aktu zgonu J. G. (2) k. 5, odpis skrócony aktu małżeństwa J. i W. G. (2) k. 6, odpis skrócony aktu urodzenia B. G. k. 7, odpis skrócony aktu urodzenia J. G. (1) k. 8, odpis skrócony aktu małżeństwa K. G. k. 9, odpis skrócony aktu zgonu R. G. k. 10, odpis skrócony aktu urodzenia M. G. k. 19, zapewnienie spadkowe K. G. k. 63v-64, zapis dźwięku od 00:20:50 do 00:25:44 protokół rozprawy z dnia (...)/

W dniu (...) roku testamentem sporządzonym przed notariuszem w C. J. K. w formie aktu notarialnego rep. A (...) W. G. (2) do całego spadku w częściach równych powołała swoje dzieci J. G. (1) i B. G.. Jednocześnie testatorka wydziedziczyła wnuczkę M. G..

/dowód: wypis aktu notarialnego k. 81/

W tym samym dniu testamentem, sporządzonym przed notariuszem w C. J. K. w formie aktu notarialnego rep. A (...) J. G. (2) do całego spadku w częściach równych powołał swoje dzieci J. G. (1) i B. G.. Jednocześnie testator wydziedziczył wnuczkę M. G..

/dowód: wypis testamentu k. 82/

Spadkodawcy W. G. (2) i J. G. (2) w dacie sporządzenia testamentów byli w pełni świadomi.

/bezsporne/

Spadkodawcy nie sporządzili innych testamentów.

/dowód: informacje udzielone przez notariuszy k. 36, 38, 39, 41, 43, 45, 47, informacje przekazane z Wydziałów Ksiąg Wieczystych Sądów Rejonowych w W. (...) k. 58, w Ł. k. 67, w B. k. 69, w S. k. 71, w Z. k. 73, w P. k. 74, w C. k. 75, w R. k. 76, notatka urzędowa z dnia 24 kwietnia 2017 roku, zapewnienie spadkowe K. G. k. 63v-64, zapis dźwięku od 00:20:50 do 00:25:44 protokół rozprawy z dnia (...)/

W dniu (...) roku w formie aktu notarialnego została zawarta pomiędzy spadkodawcami W. G. (2) i J. G. (2) jako darczyńcami a J. G. (1) i K. G. jako obdarowanymi umowa darowizny nieruchomości, położonej w P., stanowiącej działki o numerach ewidencyjnych (...).

/dowód: kopia aktu notarialnego A (...) k. 28-30/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o okoliczności bezsporne pomiędzy zainteresowanymi w oparciu o przepisy art. 229 i 230 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz stosownie do materiału dowodowego, zaoferowanego przez zainteresowanych, jak również dowodów przeprowadzonych z urzędu celem ustalenia, czy spadkodawcy pozostawili testament. Podstawę ustaleń stanowiły także powołane dowody z dokumentów, których prawdziwości i wiarygodności nie kwestionował żaden z uczestników postępowania. Odpisy skrócone aktów stanu cywilnego stanowiły wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych, zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2014 roku poz. 1471). Krąg spadkobierców ustawowych Sąd ustalił na podstawie zapewnienia spadkowego uczestniczki postępowania K. G., które nie budziło wątpliwości Sądu co do jego wiarygodności w zakresie kręgu spadkobierców ustawowych. Co do kwestii istnienia innych jeszcze spadkobierców testamentowych, pozostałe dowody przeprowadzone w sprawie pozwoliły na ustalenie, iż spadkodawcy nie powołali do dziedziczenia żadnej osoby spoza kręgu spadkobierców ustawowych, w związku z czym odstąpiono od wezwania zainteresowanych do udziału w sprawie w drodze ogłoszenia zgodnie z art. 672 k.p.c. Przeprowadzone w sprawie dowody usunęły wątpliwości co do istnienia jeszcze innych spadkobierców poza zgłaszającymi się, tym bardziej, iż krąg spadkobierców testamentowych zamykał się w kręgu spadkobierców powołanych do dziedziczenia z ustawy.

Treść testamentów, sporządzonych przez spadkodawców Sąd ustalił w oparciu o dokumenty w postaci aktów notarialnych, obejmujących ostatnią wolę spadkodawców, których wiarygodności nie podważał żaden z uczestników postępowania.

Okoliczność braku sporządzenia wcześniejszych testamentów w dacie i miejscu wskazywanym przez wnioskodawczynię wynika z informacji, nadesłanych z Wydziałów Ksiąg Wieczystych Sądów Rejonowych w W. (...) k. 58, w Ł. k. 67, w B. k. 69, w S. k. 71, w Z. k. 73, w P. k. 74, w C. k. 75 i w R. k. 76. Skoro jak wynika z twierdzeń wnioskodawczyni, wcześniejsze testamety miały zostać sporządzone przez spadkodawców w październiku 1997 roku w nieodległej kancelarii notarialnej, to zgodnie z wymogami, wynikającymi z treści § 7 ust. 1 rozporządzenia z dnia 12 kwietnia 1991 roku w sprawie prowadzenia ksiąg notarialnych oraz przekazywania na przechowanie dokumentów sądom rejonowym (Dz.U. z 1991 roku poz. 33 nr 147) powinny być one obecnie przechowywane w Sądzie Rejonowym w W. (...) lub w którymś z sądów ościennych. W żadnym z Sądów Rejonowych, działających na obszarze, do którego możliwym byłby dojazd we wskazywanym przez wnioskodawczynię czasie (kilka godzin w obie strony k. 63v), nie odnaleziono dokumentów, na które powołuje się wnioskodawczyni, zachodzą zatem podstawy do przyjęcia, iż nie zostały one sporządzone. Na tę ewentualność wskazywała zresztą sama wnioskodawczyni na rozprawie w dniu (...) roku. Brak sporządzenia testamentów w późniejszym okresie uwiarygodnia zaś okoliczność podjęcia decyzji o rozporządzeniu przez spadkodawców posiadaniem majątkiem jeszcze za życia, w drodze umowy darowizny, jak również treść zapewnienia spadkowego uczestniczki postępowania.

Sąd zważył co następuje:

Wniosek zasługiwał na uwzględnienie.

Stwierdzenie nabycia spadku przez sąd spadku następuje na wniosek uprawnionego podmiotu, czyli każdego podmiotu mającego interes prawny w prawidłowym wykazaniu następstwa po spadkodawcy (art. 1025 § 1 k.c.).

Do kręgu osób uprawnionych do złożenia wniosku należy przede wszystkim zaliczyć każdego spadkobiercę, zapisobiercę, czy też osobę uprawnioną do zachowku. Wnioskodawcą w tych sprawach może być osoba która uważa się za spadkobiercę lub przez innych jest za spadkobiercę uważana, nabywca spadku, osoba, która posiada ze spadkobiercą wspólne prawa lub obowiązki, spadkobierca tych osób, wierzyciel tych osób, wierzyciel spadku, wierzyciel spadkobiercy lub dłużnik spadku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1983, III CRN 218/82, OSNCP 1983, nr 8). Wnioskodawczyni, powołująca się na przymiot spadkobiercy, ma zatem legitymację do wystąpienia z żądaniem stwierdzenia nabycia spadku.

Zgodnie treścią z art. 926 § 1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (art. 926 § 2 k.c.).

Powyższy przepis wyraża generalną zasadę, iż powołanie do dziedziczenia z testamentu ma pierwszeństwo przed dziedziczeniem ustawowym. Testamentowy tytuł powołania do spadku wyłącza - z zastrzeżeniem wyjątku określonego w art. 926 § 3 k.c. - powołanie z ustawy, także wówczas, gdy osoby powołane w testamencie należą do kręgu spadkobierców ustawowych.

Bezspornym stało się ostatecznie, że zarówno W. G. (2), jak i J. G. (2) sporządzili testamenty notarialne z dnia (...) roku, w których do całego spadku w częściach równych powołali dzieci B. G. i J. G. (1).

Zgodnie z treścią art. 950 k.c. testament może być sporządzony w formie aktu notarialnego. Sposób sporządzania i wymagania formalne aktu notarialnego zawierają art. 91-95 ustawy z dnia 14 lutego 1991 roku Prawo o notariacie (t.j. Dz. U. 2016r. poz. 1796 – dalej u.p.n.). Oświadczenie spadkodawcy powinno być złożone przed notariuszem, który zobowiązany jest stwierdzić nie tylko tożsamość testatora, ale także ustalić, czy ma on pełną zdolność do czynności prawnych oraz czy wyraża wolę testowania swobodnie i świadomie. Testament sporządzony w takiej formie daje spadkodawcy wysoki stopień bezpieczeństwa wyrażającego się w zgodności treści testamentu z jego rzeczywistą wolą. Udział osoby z wykształceniem prawniczym – notariusza, chroni przed dokonaniem rozporządzeń sprzecznych z prawem, jak również przed nieprecyzyjnym sformułowaniem poszczególnych rozporządzeń.

Załączone do akt wypisy aktów notarialnych w ocenie Sądu odpowiadają wymogom formalnym, stawianym testamentom notarialnym. Biorąc pod uwagę fakt, że notariusz w zakresie swoich uprawnień jest osobą zaufania publicznego, a dokonane przez niego zgodnie z prawem czynności notarialne mają charakter dokumentu urzędowego (art. 2 § 1 i 2 u.p.n.), oraz, że nie zostało obalone wynikające z tego przepisu oraz z art. 244 k.p.c. domniemanie, brak podstawy do uznania, że zawarte w testamentach notarialnych oświadczenia nie pochodzą od spadkodawców.

Nie zostało zaś dowiedzione istnienie wcześniejszych testamentów notarialnych, w których do całego spadku miałyby zostać powołana wnioskodawczyni, a które to testamenty miały być sporządzone około października 1997 roku, a zatem przed sporządzeniem testamentów z dnia (...) roku. Zauważyć przy tym należy, iż w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku uczestnicy postępowania nie są zwolnieni od obowiązku wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Na uczestniku, który podniósł fakt lub zarzut, spoczywa zatem także ciężar udowodnienia jego prawdziwości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1998 r., III CKN 38/98, nie publ., z dnia 26 stycznia 1999 r., III CKN 134/98, nie publ. i z dnia 21 kwietnia 2004 r., III CK 420/02, IC 2004, nr 10, s. 41).

Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie potwierdziło, co omówiono powyżej, okoliczności sporządzenia przez spadkodawców testamentów przed dniem (...) roku. Nawet zaś gdyby testamenty o treści wskazywanej przez wnioskodawczynię istniały, z uwagi na to, że rozrządzenia, zawarte w testamentach, mających pochodzić z października 1997 roku i w testamentach z dnia (...) roku wykluczały się wzajemnie, należało uznać, iż wcześniejsze testamenty zostały przez spadkodawców odwołane poprzez sporządzenie testamentów z dnia (...) roku. Zgodnie z treścią art. 946 k.c. odwołanie testamentu może nastąpić bądź w ten sposób, że spadkodawca sporządzi nowy testament, bądź też w ten sposób, że w zamiarze odwołania testament zniszczy lub pozbawi go cech, od których

zależy jego ważność, bądź wreszcie w ten sposób, że dokona w testamencie zmian, z których wynika wola odwołania jego postanowień. Spadkodawca mający zdolność testowania (art. 944 § 1 k.c.) może bowiem w każdej chwili odwołać zarówno cały testament, jak i jego poszczególne postanowienia (art. 943 k.c.). Odwołanie testamentu w drodze sporządzenia nowego może nastąpić w sposób wyraźny lub dorozumiany. Odwołanie wyraźne następuje poprzez wyrażenie w nowym testamencie wprost woli odwołania testamentu wcześniejszego lub poszczególnych jego postanowień. Odwołanie dorozumiane następuje w drodze sporządzenia nowego testamentu, którego treść pozostaje w sprzeczności z treścią testamentu wcześniejszego, jednakże nie zawiera postanowień, które wprost dokonywałyby odwołania testamentu wcześniejszego. W przypadku odwołania dorozumianego uchyleniu ulegają jedynie te postanowienia poprzedniego testamentu, których nie można pogodzić z treścią nowego testamentu (art. 947 k.c.). Skoro spadkodawcy bezspornie sporządzili testamenty po wskazywanej przez wnioskodawczynię dacie, w jakiej powstać miały wcześniejsze testamenty, a w testamentach z dnia (...) roku do dziedziczenia w częściach równych powołali dwoje dzieci, należy stwierdzić, że odwołaniu podlegały ewentualne wcześniejsze rozrządzenia co do powołania do całego spadku wnioskodawczyni.

Na określenie porządku dziedziczenia nie mogło zaś wywrzeć wpływu sporządzenie umowy darowizny przez spadkodawców w dniu (...) roku. Stosownie bowiem do art. 941 k.c. rozrządzić spadkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament. Nie spełnia tych wymogów umowa darowizny, wywołująca skutek za życia spadkodawców. Sporządzenie umowy darowizny nie może być też kwalifikowane jako odwołanie testamentów z dnia (...) roku, gdyż nie spełnia przesłanek, przewidzianych w powołanym powyżej art. 946 k.c.

Co istotne, żaden z uczestników postępowania nie podnosił, aby testamenty z dnia (...) roku zostały przez spadkodawców kiedykolwiek odwołane.

Testamentowy tytuł powołania do spadku wyłącza, jak wskazano powyżej - z zastrzeżeniem wyjątku określonego w art. 926 § 3 k.c. - powołanie z ustawy, także wówczas, gdy osoby powołane w testamencie należą do kręgu spadkobierców ustawowych. Pierwszeństwo dziedziczenia testamentowego podkreśla zarówno judykatura (tak orzeczenie Sądu Najwyższego z 31 stycznia 1997 r. II CKU 58/96; oraz z 6 lutego 1998 r. I CKU 206/97), jak i doktryna (Skowrońska Bocian Komentarz do kodeksu cywilnego Księga czwarta, spadki 2001, s. 37, pkt 6, M. Pazdan (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz do Kodeksu Cywilnego, t. II, s. 907).

Zgodnie z regulacjami zawartymi w Kodeksie cywilnym dziedziczenie ustawowe co do całości spadku ma miejsce wyłącznie wtedy, gdy spadkodawca nie sporządził w ogóle testamentu, bądź gdy spadkodawca sporządził testament, którego treść ogranicza się do innych rozrządzeń (nie zawiera powołania spadkobiercy), bądź gdy spadkodawca sporządził testament, który okazał się nieważny lub bezskuteczny; ta ostatnia sytuacja występuje, gdy powołani w testamencie spadkobiercy (spadkobierca) nie chcą lub nie mogą dziedziczyć.

Żadna z powołanych powyżej sytuacji nie ma miejsca w niniejszej sprawie.

Spadkodawcy sporządzili bowiem testamenty, zawierające powołanie do dziedziczenia. Brak jest podstaw do przyjęcia, aby testamenty te były nieważne lub bezskuteczne. Nie wystąpiła sytuacja, w której powołani w testamencie spadkobiercy nie chcieli lub nie mogli dziedziczyć. Spadkobierca nie może dziedziczyć, jeśli nie dożyje otwarcia spadku lub zostanie uznany za niegodnego (art. 928 § 2 k.c.), co w sprawie niniejszej nie miało miejsca. Żaden ze spadkobierców testamentowych nie złożył także oświadczenia o odrzuceniu spadku ze skutkami wynikającymi z art. 1020 k.c., zaś wnioskodawczyni konsekwentnie wskazywała na wiedzę o istnieniu testamentów rodziców od daty ich sporządzenia zarówno po swojej stronie, jak i po stronie brata J. G. (1), co powoduje, iż ewentualny termin na złożenie oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku zarówno dla wnioskodawczyni, jak i uczestnika postępowania już upłynął (art. 1015 § 1 k.c.).

Zgodnie z brzmieniem art. 670 k.p.c. sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą. Powołany przepis oznacza, że sąd spadku nie jest związany treścią wniosku w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, lecz jest obowiązany z urzędu ustalić, kto jest spadkobiercą. Jeżeli Sąd ustali, że spadkodawca pozostawił testament, ale nie poweźmie wątpliwości, że jest on nieważny lub nieskuteczny, to nie jest obowiązany do przeprowadzania z urzędu dowodów

celem potwierdzenia jego ważności i skuteczności lub stwierdzenia, że jest nieważny lub nieskuteczny. Uczestnik postępowania o stwierdzenie nabycia spadku może podnieść zarzut nieważności lub nieskuteczności testamentu; wówczas spoczywa na nim ciężar udowodnienia jego prawdziwości (tak: Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 16 października 2002 r., IV CK 178/02, publ. OSNC 2004/2/25).

Sąd określił wnioskodawczyni i uczestnikom postępowania termin do złożenia ewentualnych zarzutów co do ważności testamentów (k. 80). Wnioskodawczyni oraz uczestniczka postępowania K. G., ta ostatnia zarówno w imieniu własnym, jak i w imieniu uczestnika postępowania J. G. (1), wskazały, iż testamentów tych nie kwestionują i wnoszą o stwierdzenie nabycia spadku na ich podstawie. Uczestniczka postępowania M. G. pomimo wezwania nie stawiała się na rozprawie (k. 78), w określonym terminie nie zgłosiła też zarzutów co do ważności testamentów (k. 96). Wnioskodawczyni i uczestniczka postępowania K. G. wskazywały, iż rodzice do końca życia pozostawali w pełni świadomi, a przeciwko przyjęciu za wiarygodne tych twierdzeń nie przemawiają żadne ujawnione w sprawie okoliczności. Zauważyć przy tym należy, iż ponad 10 lat po sporządzeniu testamentów z dnia (...) roku, spadkodawcy sporządzili akt notarialny darowizny i także wówczas stan spadkodawców nie budził wątpliwości notariusza co do ich zdolności do świadomego powzięcia decyzji i wyrażenia woli. Jest to o tyle istotne, gdyż notariuszowi nie wolno dokonywać czynności notarialnej, jeżeli powźmie wątpliwość, czy strona czynności notarialnej ma zdolność do czynności prawnych lub że zachodzi sytuacja, uzasadniająca przypuszczenie o zaistnieniu wady oświadczenia woli.

W konsekwencji ujawnione testamenty notarialne nie zostały zakwestionowane przez żadnego z uczestników postępowania, a zatem brak było podstaw do ich podważenia stosownie do przepisów art. 945 k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 1976 r. III CRN 287/76, (M. Pazdan (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. II, s. 832; zob. też S. Wójcik, F. Zoll (w:) System prawa prywatnego, t. 10, s. 315). Kidyba Andrzej (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom IV. Spadki, wyd. IV).

Sąd nie stwierdził również żadnych innych podstaw, aby złożone do akt sprawy testamenty uznać za nieważne.

Wobec powyższego, należało stwierdzić nabycie spadku na podstawie reguły dziedziczenia testamentowego.

Zgodnie z art. 959 k.c. spadkodawca może powołać do całości lub części spadku jedną lub kilka osób.

W rozpoznawanej sprawie zgodnie z wolą spadkodawców powołali oni do całości spadku swoje dzieci J. G. (1) i B. G. w częściach równych, a zatem po 1/2 części. Testamenty notarialne z dnia (...) roku w tym zakresie są jasne, precyzyjne i jednoznaczne, a ustalenie treści ostatniej woli spadkodawców nie budzi wątpliwości.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w pkt 1 i 2 sentencji.

Przedmiotem rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie nie była zaś kwestia realizacji prawa wnioskodawczyni do zachowku. Wnioskodawczyni została pouczona w toku postępowania, że jeżeli kwestia ta nie zostanie rozwiązana ugodowo, pomimo deklaracji ze strony uczestników postępowania, swych praw będzie mogła dochodzić na drodze procesu cywilnego.

Zakres kognicji Sądu w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku wyznacza art. 670 k.p.c., zgodnie z którym Sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą. W myśl zaś art. 677 § 2 i 3 k.p.c. w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku sąd wymienia spadkodawcę oraz wszystkich spadkobierców, którym spadek przypadł, jak również wysokość ich udziałów. W postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku sąd stwierdza także nabycie przedmiotu zapisu windykacyjnego, wymieniając osobę, dla której spadkodawca uczynił zapis windykacyjny, oraz przedmiot tego zapisu.

Art. 677 § 1 k.p.c. określa w sposób jednoznaczny, co powinno znaleźć się w treści postanowienia. Sąd stwierdzając nabycie spadku nie stwierdza w sentencji postanowienia innych okoliczności, w szczególności nie wymienia zapisobierców zwykłych, osób uprawnionych do zachowku ani innych osób mających roszczenia w stosunku do

poszczególnych praw majątkowych należących do spadku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 1998 r. II CKU 71/98).

Dlatego poza zakresem badania i orzekania sądu pozostaje zagadnienie uprawnienia do zachowku, które nie ma wpływu na sam fakt nabycia spadku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2010 r. III CZP 67/10).

Jedynie informacyjnie należy wskazać, iż roszczenie o zachówek realizuje się na drodze procesu cywilnego, o ile spór nie zostanie ugodowo rozwiązany.

Zgodnie z art. 991 § 1 k.c. uprawnionymi do zachowku są zstępni, małżonek oraz rodzice spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy i którym należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek). Roszczenie o zachówek przysługuje, jeżeli – jak stanowi § 2 powołanego przepisu – uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku czy to w postaci powołania do spadku, czy też darowizny lub zapisu.

Zasady ustalenia wysokości zachowku przewiduje art. 992 k.c., zgodnie z którym przy ustalaniu udziału spadkowego stanowiącego podstawę do obliczania zachowku uwzględnia się także spadkobierców niegodnych oraz spadkobierców, którzy spadek odrzucili, natomiast nie uwzględnia się spadkobierców, którzy zrzekli się dziedziczenia albo zostali wydziedziczeni.

Ustalenie substratu zachowku wymaga przede wszystkim określenia czystej wartości spadku, do której dolicza się, dla ustalenia substratu zachowku, wartość darowizn dokonanych przez spadkodawcę (art. 993 k.c.). Zamyka obliczanie zachowku operacja mnożenia substratu zachowku przez udział spadkowy stanowiący podstawę do obliczenia zachowku. Jej wynik wyraża wysokość należnego zachowku.

Uprawniony należny mu zachówek, obliczony w powyższy sposób, może otrzymać przede wszystkim w postaci powołania do spadku, zapisu lub uczynionej przez spadkodawcę na jego rzecz darowizny (art. 991 § 2 k.c.). Gdy jednak to nie nastąpi, przysługuje mu - w myśl powołanego przepisu - przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia (roszczenie o zachówek).

Jeżeli uprawniony nie może otrzymać od spadkobiercy należnego mu zachowku, może żądać od osoby, która otrzymała od spadkodawcy darowiznę doliczoną do spadku, sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku (art. 1000 k.c.).

Jeżeli spadkodawca dokonał darowizny wyczerpującej cały spadek, a uprawniony do zachowku, który został powołany do dziedziczenia w testamencie, w wyniku powołania nie otrzymał przysporzenia, obejmującego należny mu zachówek, może on wówczas dochodzić roszczenia o zachówek od obdarowanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2008 r. III CSK 255/07).

Powołanie do dziedziczenia w testamencie nie wyklucza zatem realizacji roszczenia o zachówek, natomiast jak już wskazano powyżej, roszczenie to może być dochodzone wyłącznie w odrębnym postępowaniu, nie zaś w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku.

O kosztach orzeczono jak w pkt 3 sentencji na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym uczestnicy postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. W postanowieniu z dnia 19 listopada 2010 r. w sprawie III CZ 46/2010 (OSNC 2011/7-8/88) Sąd Najwyższy wskazał, że zasada ujęta w art. 520 § 1 k.p.c. jest nienaruszalna wtedy, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub - mimo braku tej równości - ich interesy są wspólne. Taka sytuacja co do zasady ma miejsce w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku, w których zazwyczaj interes wszystkich uczestników jest zbieżny, oczekują bowiem na orzeczenie o stwierdzeniu nabycia spadku, niezależnie od tego, czy sami - i w jakim udziale - dziedziczą spadek. Na gruncie

niniejszej sprawy nie ujawniła się taka sprzeczność interesów lub na tyle zróżnicowany stopień zainteresowania, aby odstąpić od powołanej zasady. Co więcej, żaden spośród uczestników postępowania nie sprzeciwiał się wnioskowi, zatem także z tego względu brak było dostatecznych podstaw do odstąpienia od powołanej zasady (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1960 r. I CR 640/60).

Z uwagi na powyższe orzeczenie o kosztach postępowania oparto na art. 520 § 1 k.p.c.

SSR/-/Beata Witkowska